EVROPSKI PARLAMENT

2004 *2009*

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

2008/2160(INI)

21.1.2009

OSNUTEK POROČILA

s predlogom priporočila Evropskega parlamenta Svetu o okrepitvi varnosti in temeljnih svoboščin na internetu
(2008/2160(INI))

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

Poročevalec: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

VSEBINA

Stran

PREDLOG PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA SVETU 3

PREDLOG PRIPOROČILA SVETU (B6-0302/2008) 8

OBRAZLOŽITEV 10

PREDLOG PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA SVETU

o okrepitvi varnosti in temeljnih svoboščin na internetu
(2008/2160(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju predloga priporočila Svetu, ki ga predlaga Stavros Lambrinidis v imenu skupine PSE o okrepitvi varnosti in temeljnih svoboščin na internetu (B6-0302/2008),

– ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah[1], zlasti njenih določb o varstvu osebnih podatkov, svobodi izražanja, spoštovanju zasebnega in družinskega življenja in pravici do svobode in varnosti,

– ob upoštevanju Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov[2], Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah[3], Direktive 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja[4], predloga Komisije z dne 13. novembra 2007 o Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami, Direktive 2002/58/ES o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij in Uredbe (ES) št. 2006/2004 o sodelovanju na področju varstva potrošnikov (KOM (2007)0698), Direktive 2006/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o hrambi podatkov, pridobljenih ali obdelanih v zvezi z zagotavljanjem javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ali javnih komunikacijskih omrežij[5] in sklepnih predlogov generalnega pravobranilca z dne 14. oktobra 2008 v zadevi C-301/06 Irska proti Parlamentu in Svetu,

– ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2005/222/PNZ z dne 24. februarja 2005 o napadih na informacijske sisteme[6], Okvirnega sklepa Sveta 2001/413/PNZ z dne 28. maja 2001 o boju proti goljufijam in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi[7], Okvirnega sklepa Sveta 2008/919/PNZ z dne 28. novembra 2008 o spremembi Okvirnega sklepa 2002/475/PNZ o boju proti terorizmu[8], Sporočila Komisije z dne 22. maja 2007 z naslovom „Na poti k splošni politiki o boju proti kibernetskemu kriminalu“ (KOM(2007)0267) ter nedavnih pobud za ugotavljanje hudih kaznivih dejanj in terorizma (kot je projekt za preverjanje medmrežja „Check the Web“),

[1] UL C 364, 18.12.2000, str. 1.
[2] UL L 281, 23.11.1995, str. 31.
[3] UL L 350, 30.12.2008, str. 60.
[4] UL L 345, 31.12.2003, str. 90.
[5] UL 2006 L 105, str. 54.
[6] UL L 69, 16.3.2005, str. 67.
[7] UL L 149, 2.6.2001, str. 1.
[8] UL L 330, 9.12.2008, str. 21.

– ob upoštevanju dela, ki poteka v Svetu Evrope, Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter Organizaciji združenih narodov na področju boja proti kriminalu in kibernetskemu kriminalu in na področju varstva temeljnih pravic in svoboščin tudi na internetu[1],

– ob upoštevanju zadnjih sodb evropskih sodišč in nacionalnih ustavnih sodišč na tem področju, zlasti sodbe nemškega zveznega ustavnega sodišča, ki priznava jasno pravico do varstva zaupnosti in celovitosti sistemov informacijske tehnologije[2],

– ob upoštevanju člena 114(3) in člena 94 svojega poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve in mnenja Odbora za kulturo in izobraževanje (A6-0000/2008),

A. ker razvoj interneta dokazuje, da postaja nujno orodje za spodbujanje demokratičnih pobud, nov forum za politične razprave (na primer e-volilne kampanje in e-volitve) ter ključni instrument za uveljavljanje svobode izražanja na svetovni ravni (na primer spletni dnevniki) in razvoj gospodarskih dejavnosti,

B. ker internet v celoti ustreza opredelitvi svobode izražanja iz člena 11 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti delu, ki pravi „ne glede na državne meje“,

C. ker bi preglednost, spoštovanje zasebnosti in okolje, kjer vlada zaupanje med udeleženci, morali veljati kot nujni elementi za oblikovanje trajnostnega varnostnega koncepta na internetu,

D. ker se internet zaradi svobode, ki jo nudi, mnogokrat uporablja tudi za širjenje nasilnih in nedemokratičnih sporočil, ki na primer spodbujajo k terorističnim napadom, in ker je po vsem svetu vedno večja nevarnost kibernetskega kriminala, ki ogroža posameznike (tudi otroke) in omrežja,

E. ker se je proti temu kriminalu treba boriti učinkovito in odločno brez spreminjanja temeljne svobodne in odprte narave interneta,

F. ker je v demokratični družbi v pristojnosti državljanov, da neprestano opazujejo in presojajo dejanja in prepričanja svojih vlad ali zasebnih podjetji, ki jim nudijo storitve, in ne v pristojnosti vlad ali podjetij, da bi neprestano opazovala in presojala dejanja in prepričanja državljanov; ker to načelo vedno bolj ogrožajo tehnološko napredni načini nadzorovanja in ohlapni zakoni, ki predpisujejo omejitve glede njihove uporabe,

G. ker tehnološki napredek vedno pogosteje omogoča tajno in praktično neopaženo nadzorovanje dejavnosti državljanov na internetu; ker sam obstoj tehnologije za nadzor ne bi smel samodejno upravičevati njene uporabe, temveč bi bilo treba meje in natančne okoliščine, v katerih bi javni organi ali zasebna podjetja takšno tehnologijo smeli uporabiti, določiti na podlagi glavnega interesa, ki je zaščita temeljnih pravic

[1] Na primer Konvencija Sveta Evrope o kibernetski kriminaliteti iz dne 23. novembra 2001 in Konvencija Sveta Evrope za varstvo posameznikov glede avtomatske obdelave osebnih podatkov z dne 28. januarja 1981.
[2] Nemško zvezno ustavo sodišče, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, Odstavek-Št. (1 - 333). http://www.bverfg.de/entscheidungen/rs20080227_1bvr037007.html

državljanov,

H. ker je treba opozoriti, da lahko pri pravicah, kot sta svoboda izražanja ali spoštovanje zasebnega življenja, javni organi v njihovo uveljavljanje posegajo samo, če delujejo v skladu z zakonom ter je to v demokratični družbi potrebno in sorazmerno,

I. ker internet zaradi svoje globalne, odprte in participativne narave praviloma velja za svobodnega, kar pa ne pomeni, da ni treba razmisliti o načinu spoštovanja in zaščite temeljnih svoboščin internetnih uporabnikov in njihove varnosti, in sicer na državni in mednarodni ravni ter v javnem in zasebnem okviru,

J ker bo postala e-nepismenost nova oblika nepismenosti v 21. stoletju; ker je zaradi tega zagotavljanje dostopa do interneta vsem državljanom enako pomembno kot zagotavljanje njihovega dostopa do izobrazbe in ker vlade ali zasebna podjetja dostopa ne bi smela onemogočati; ker je treba obravnavati nova vprašanja, kot so nevtralnost interneta, interoperabilnost, globalna dosegljivost vseh internetnih vozlišč in uporaba odprtih formatov in standardov,

K. ker je treba ohraniti ustrezno ravnovesje med ponovno uporabo informacij javnega sektorja, ki ponuja povsem nove možnosti za kreativno in kulturno eksperimentiranje in izmenjavo, in varstvom pravic intelektualne lastnine,

1. daje Svetu naslednja priporočila za vzpostavitev pogojev, ki bodo:

Neomejen in varen dostop do interneta za vse

(a) sodeluje naj v prizadevanjih, da bi internet postal pomembno orodje za krepitev vpliva uporabnikov in okolje, ki omogoča razvoj pristopov od spodaj navzgor in razvoj e-demokracije ter hkrati zagotavlja vzpostavitev pomembnih varnostnih ukrepov, saj se na tem področju lahko razvijejo nove oblike nadzora in cenzure; svoboda in varovanje zasebnega življenja internetnih uporabnikov morata biti resnična, ne le navidezna;

(b) prizna naj, da je internet lahko izjemna priložnost za spodbujanje dejavnega državljanstva in da je v zvezi s tem dostop do omrežij in vsebin eden ključnih elementov; priporoča naj, da se zadeva še naprej razvija na podlagi domneve, da imajo vsi pravico do sodelovanja v informacijski družbi ter da imajo vse institucije in udeleženci na vseh ravneh splošno odgovornost, da pomagajo pri tem razvoju[1], da bi se soočili z novim dvojnim izzivom e-nepismenosti in demokratičnega izključevanja v elektronski dob[2]i;

(c) skupaj z drugimi pomembnimi akterji naj zagotovi, da varnost, svoboda izražanja in zasebnost ter odprtost na internetu ne bodo obravnavani kot konkurenčni cilji, ampak da bo njihovo izpolnjevanje potekalo sočasno v okviru celovite vizije, ki ustreza

[1] Glej grško ustavo in njen odstavek 5A.

[2] V dokumentu Sveta Evrope z dne 17. septembra 2008 z naslovom „Internet – pomemben vir za vse“ je med drugim poudarjeno, da je zagotavljanje in spodbujanje enakosti in sodelovanja v zvezi z internetom bistveni korak za napredek glede enakosti in sodelovanja v širši družbi.

vsem zahtevam;

Močna zavezanost boju proti kibernetskemu kriminalu

(d) povabi naj predsedstvo Sveta in Komisijo, naj razmislita o celoviti strategiji za boj proti kibernetskemu kriminalu, vključno z možnostmi za obravnavo vprašanja kraje identitete na ravni EU;

(e) spodbuja naj razmišljanja o potrebnem sodelovanju med zasebno-javnimi akterji na tem področju in o izboljšanju sodelovanja pri kazenskem pregonu;

(f) spremlja naj potek dela v okviru projekta za preverjanje medmrežja „Check the Web“ in spodbuja ukrepe za izboljšanje širjenja informacij o kibernetskem kriminalu, kot so na primer nedavne pobude za vzpostavitev nacionalnih portalov in evropskega portala za obveščanje o kršitvah, odkritih na internetu, če so zagotovljeni ustrezni varnostni ukrepi;

(g) spodbuja naj programe za zaščito otrok in izobraževanje staršev o novih e-nevarnostih, kakor je opredeljeno v zakonodaji EU, in opravi presojo vpliva dosedanji učinkovitosti obstoječih programov;

(h) sprejme naj direktivo o kazenskih ukrepih za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine in v zvezi s tem hkrati prepove sistematično spremljanje in nadzorovanje dejavnosti vseh uporabnikov na internetu ter zagotovi, da so kazni sorazmerne s storjenimi kršitvami; v zvezi s tem naj spoštuje tudi svobodo izražanja in združevanja posameznih uporabnikov ter se bori proti spodbujanju k kršitvam pravic intelektualne lastnine v kibernetskem prostoru, vključno z določenimi pretiranimi omejitvami dostopa, ki so jih postavili nosilci intelektualne lastnine sami;

(i) zagotovi naj, da izražanje spornih političnih prepričanj na internetu, tudi glede terorizma, ne bo kazensko preganjano;

Nenehna skrb za absolutno zaščito in okrepljeno spodbujanje temeljnih svoboščin na internetu

(j) upošteva naj, da „digitalna identiteta“ vedno bolj postaja sestavni del naše osebnosti in jo je zaradi tega treba ustrezno in učinkovito zaščititi pred vdori zasebnih in javnih akterjev; ustrezno naj upošteva, kako pomembni so anonimnost, uporaba izmišljenih imen in nadzor nad informacijskimi tokovi za zasebnost ter dejstvo, da morajo uporabniki imeti na voljo sredstva za njeno učinkovito zaščito;

(k) prizna naj nevarnost različnih načinov internetnega spremljanja in nadzorovanja, ki so namenjeni tudi sledenju vseh posameznikovih digitalnih korakov, da bi oblikovali uporabniške profile in dodelili točke; pojasni naj, da morajo takšne tehnike biti vedno ocenjene glede na njihovo nujnost in sorazmernost z vidika zastavljenih ciljev; poudari naj tudi, da sta potrebna večja ozaveščenost in soglasje obveščenih uporabnikov glede njihovih e-dejavnosti (kot v primeru družbenih omrežij);

(l) preuči in predpiše naj omejitve glede soglasja uporabnikov o razkritju dela

zasebnosti, ki ga lahko zahtevajo in pridobijo vlade ali zasebna podjetja, saj obstaja očitno nesorazmerje med pogajalsko močjo in poznavanjem med posameznimi uporabniki in takšnimi institucijami;

(m) strogo naj omeji in opredeli primere, v katerih se od zasebnega internetnega podjetja lahko zahteva, naj vladnim organom razkrije podatke;

(n) obsodi naj vladno cenzuro vsebine, ki jo je mogoče poiskati na internetu, zlasti ko lahko takšne omejitve negativno vplivajo na politično izražanje;

(o) države članice naj pozove, naj zagotovijo, da ne bo prišlo do poljubnega omejevanja svobode izražanja s strani javne in/ali zasebne sfere, in se izognejo vsem zakonskim ali upravnim ukrepom, ki bi negativno vplivali na izražanje posameznikov;

(p) opozori naj na dejstvo, da razvoj „internet stvari“ ne bi smel obiti varstva podatkov in državljanskih pravic;

(q) spodbuja naj pospeševanje načela spoštovanja zasebnosti že pri načrtovanju („privacy by design“), v skladu s katerim je zahteve za varovanje zasebnosti in podatkov treba čim prej vključiti v življenjski ciklus novih tehnoloških razvojev;

Mednarodne obveze

(r) vse internetne akterje naj opozarja, naj se udeležijo potekajočega procesa za „listino temeljnih pravic na internetu“, ki gradi na obstoječih temeljnih pravicah, spodbuja njihovo uveljavljanje in pospešuje priznavanje novih načel; v zvezi s tem mora glavno vlogo imeti dinamična koalicija za listino temeljnih pravic na internetu;

(s) v zvezi s tem naj zagotovi, da bosta pri določitvi in zaščiti pravic internetnih uporabnikov upoštevani večstranska pobuda na več ravneh, ki je usmerjena na proces, in kombinacija globalnih in lokalnih pobud, in na ta način zagotovi legitimnost, odgovornost in sprejemljivost procesa;

(t) spodbuja naj dejavno sodelovanje EU na različnih mednarodnih forumih, na katerih se obravnavajo svetovni in lokalni vidiki interneta, kot je forum o upravljanju interneta;

(u) z drugimi pomembnimi akterji EU naj sodeluje pri vzpostavitvi evropskega foruma za upravljanje interneta, ki bi povzel izkušnje, pridobljene na nacionalnih forumih za upravljanje interneta, deloval kot regionalni pol in učinkoviteje posredoval vseevropske zadeve, stališča in skrbi na prihodnjih mednarodnih forumu za upravljanje interneta;

o

o o

2. naroči svojemu predsedniku, naj to priporočilo posreduje Svetu in v vednost Komisiji.

11.6.2008

PREDLOG PRIPOROČILA SVETU (B6-0302/2008)

v skladu s členom 114(1) Poslovnika,

by Stavros Lambrinidis

o okrepitvi varnosti in temeljnih svoboščin na internetu

Evropski parlament –

– ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah in Listine o temeljnih pravicah, zlasti njenih členov o varstvu osebnih podatkov, svobodi izražanja in obveščanja ter spoštovanju zasebnega in družinskega življenja,

– ob upoštevanju nedavnih pobud za ugotavljanje hudih kaznivih dejanj in terorizma (projekt „Check the web“), nedavnega predloga spremembe okvirnega sklepa Sveta 2002/475/PNZ z dne 13. junija 2002 o boju proti terorizmu in predloga revizije Direktive 2002/58/ES o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij,

– ob upoštevanju dela, ki poteka v Svetu Evrope, Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter Organizaciji združenih narodov na področju boja proti kriminalu in kibernetskemu kriminalu in na področju varstva temeljnih pravic in svoboščin, tudi na internetu,

– ob upoštevanju zadnjih sodb evropskih sodišč in nacionalnih ustavnih sodišč s teh področij, zlasti sodbe nemškega zveznega ustavnega sodišča , ki priznava jasno pravico do varstva zaupnosti in celovitosti sistemov informacijske tehnologije,

– ob upoštevanju člena 114(1) svojega poslovnika,

A. ker je internet postal na svetovni ravni bistven instrument za svobodo izražanja in razvoj gospodarskih dejavnosti; ker je pri tem še zlasti pomembno, da boj proti kriminalu ter zlorabi javnih oblasti in zasebnikov ne omejuje možnosti tega instrumenta,

B. ker je internet zaradi njegove svetovne razsežnosti, hitrega razvoja in tehničnih posebnosti težko uokviriti samo z nacionalnim pravom in ker bi bilo treba – zlasti na mednarodni ravni – sprejeti pobude za varstvo pravic posameznikov, ki zadevajo njihovo varnost, ter ščitijo njihove svoboščine in zasebnost,

1. daje Svetu naslednja priporočila za vzpostavitev pogojev, ki bodo:

   (a) omogočili postopno približevanje nacionalnih zakonodaj znotraj EU glede zahtev, povezanih z varstvom temeljnih pravic na internetu,

(b) okrepili dialog med nacionalnimi in evropskimi zakonodajalci ter med nacionalnimi in evropskimi sodišči,

c) spodbujali dialog med vsemi udeleženimi stranmi na področju interneta, zlasti njegovih operaterjev in uporabnikov,

d) spodbujali sklenitev potrebnih mednarodnih sporazumov, tako dvostranskih (zlasti o čezatlantskih odnosih) kot večstranskih (pobude na ravni Sveta Evrope, Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter Organizacije združenih narodov);

2. naroči svojemu predsedniku, naj to priporočilo posreduje Svetu in v vednost Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Temeljne pravice na internetu - okrepljene in hkrati ogrožene

Živimo v dobi, ko vsi, od vlad do policije, zasebnih podjetij in celo zločincev, poskušajo pridobiti čim širši dostop do naših zasebnih elektronskih podatkov. Še posebej internet ponuja nekdaj nepredstavljive si podrobnosti o našem zasebnem življenju. Že z enim obiskom spletne strani so prodajalcem, obveščevalnim službam ali pa tatovom identitete na voljo podatki, ki jih lahko uporabijo ali zlorabijo.

Zaščita **temeljne pravice do zasebnosti** na internetu je tako postala ena najbolj perečih nalog, s katero se moramo spoprijeti kot zakonodajalci. Je tudi eden izmed najbolj zapletenih etničnih, pravih, tehnoloških in političnih izzivov, s katerimi se je doslej srečala naša družba.

Vsakemu je jasno, da je lahko internet orodje za razširitev naših temeljnih pravic, saj nam nudi brezmejne podatke ter nas povezuje s posamezniki in skupnostmi po vsem svetu. Manj pa se govori o tem, da internet v tem procesu predstavlja tudi veliko nevarnost za naše temelje pravice, saj nas lahko izpostavi nevarnemu nadzorovanju ali služi kot orodje zločincem in tudi teroristom. Najmanj očitno pa je, kako bi se dalo internet urediti na način, da bi nam prinašal koristi, hkrati pa bi nas obranil pred resno nevarnostjo zlorabe. Računica je še toliko bolj zapletena zaradi svojevrstne narave interneta, ki je decentralizirano omrežje, ki ga usmerjajo uporabniki, ki ni pod nadzorom nobene vlade in ki prečka skoraj vse meje.

Poročilo je torej namenjeno temu, da bi ugotovili, kako najbolje zaščititi in krepiti temeljne svoboščine posameznikov v spletnem svetu. Glavni elementi pri obravnavi tega vprašanja morajo biti:

– vključitev vseh zainteresiranih strani;
– delovanje na različnih ravneh ob uporabi obstoječih nacionalnih, regionalnih in mednarodnih instrumentov ter pregled nad tem, kako se uporabljajo v tekoči zakonodajni praksi;
– izmenjava najboljših praks;
– obravnava potreb in problemov različnih skupin internetnih uporabnikov ter (neprenehoma razvijajočih se) različnih načinov spletnih dejavnosti.

Naš osrednji cilj je poiskati ustrezno ravnotežje med zasebnostjo in varnostjo. Pri tem je potrebna stalna opreznost in preverjanje stanja, tako da bomo lahko sledili nezaustavljivemu pohodu tehnologije. Pazljivo moramo preučiti vse vrste varnostnih vprašanj, kot so nacionalna varnost, varnost in zanesljivost naših mrež ter osebna varnost posameznikov, ki izmenjuje podatke na spletu. Če je zagotavljanje varnejšega interneta zakonit cilj naše družbe, potem moramo obravnavati in omejiti tehnologije spremljanja in nadzorovanja, ki lahko ogrozijo naše temelje svoboščine, še posebej, ko se pojavljajo dvomi glede potrebe, sorazmernosti in učinkovitosti spremljanja ali nadzorovanja. Prožnost, prilagodljivost in odgovornost morajo biti merila za vso zakonodajo in programe, ki jih oblikujemo, da bomo lahko na ta način ostali korak pred razvijajočo se tehnologijo.

Internet lahko zelo okrepi naše temeljne svoboščine, kot so svoboda govora, političnega delovanja in združevanja, hkrati pa jih lahko z lahkoto spodkopava. Eden nedavnih primerov, povezanih s to razpravo, je bila zakonodajna pobuda za nadzorovanje govora na internetu, da bi na ta način preprečili teroristične napade. To je zelo tipičen primer zakonodaje, ki lahko, če ni zelo natančno omejena za doseganje posameznega cilja, privede do vsesplošnega nadzorovanja in posameznikom onemogoči politično izražanje, kar je osrednje načelo demokratične družbe.

Določitev ustreznega ravnotežja pri teh vprašanjih je torej ključnega pomena. Nedvomno je, da nudi internet zločincem izreden niz novih orodij, prav tako pa je jasno, da je teroristom treba preprečiti uporabo interneta za načrtovanje in izvajanje napadov. Naša družba nadalje upravičeno zahteva, da na internetu preprečimo otroško pornografijo. Ti zločinci, ki predstavljajo resno grožnjo, omejujejo odpor državljanov, kadar pride do pozivov policije za razširjen nadzor nad internetom, ki je po svoji naravi neotipljiv. Vendar se je treba temu trendu upreti.
Naši zakoni morajo biti v boju proti kriminalu učinkoviti, ne smejo pa biti pretirani, čeprav je internet zaradi svoje neorganizirane in neotipljive narave izpostavljen pretiranosti. Malo ljudi bi se na primer strinjalo s tem, da lahko policija ali podjetja za trženje odprejo vsako pismo, ki je poslano prek pošte, in preverijo njegovo vsebino. Podobna opreznost je potrebna pri zaščiti vsebine elektronskih sporočil.

Vendar za omejevanjem govora in poseganjem v zasebnost ne stojijo vedno oblasti, ki preganjajo zločince, temveč tudi zasebna internetna podjetja, ki želijo zaslužiti. Najnovejši trend, kadar je takšen primer razkrit - torej ponavadi takrat, ko je podjetje zaloteno pri zbiranju, shranjevanju in uporabi podatkov o nas brez naše privolitve -, je, da se zaprosi za „soglasje" uporabnika (na osnovi privolitve ali zavrnitve sodelovanja) za uporabo njegovih podatkov.

Vprašati se moramo, **kje so meje takšnega soglasja**. Vprašanje se postavlja, za kakšno razkritje lahko podjetje prosi uporabnika in do kakšne mere sme posameznik razkriti svojo zasebnost in se odpovedati drugim temeljnim svoboščinam, da bi lahko uporabljal določene internetne storitve ali ugodnosti.

Odgovori na ta vprašanja niso jasni. Na drugih področjih, kot je na primer delovna zakonodaja, se je naša družba sporazumela o omejitvah, kar zadeva soglasje državljanov v zvezi z njihovim zasebnim življenjem. Delovna zakonodaja in sporazumi o kolektivnem pogajanju v večini držav članic na primer predpisujejo najvišje število delovnih ur, minimalno plačo in druge delavske pravice, o katerih se posamezniki ne morejo pogajati s svojimi delodajalci. Razlog je preprost. Predvideva se namreč, da zaposleni in delodajalec nimata enake moči, zaradi česar „soglasje" ne more biti resnično izrečeno na enakopravni osnovi. Namen omenjene zakonodaje je prav tako preprečiti, da bi bile delavske pravice izpostavljene „tekmovalnosti za vsako ceno", kar bi pripeljalo do tega, da bi bilo posameznim delavcem dovoljeno oziroma bi bilo prisiljeni v to, da se odpovejo nekaterim svojim pravicam.

Podoben razkorak v moči in znanju obstaja na internetu. Podjetja in oblasti imajo neprimerno več moči, znanja in interesov kot posamezni uporabniki, hkrati pa so slednji izpostavljeni tudi „cenejšim", torej bolj „privlačnim" ponudbam. Poročevalec je prepričan, da bo prihodnja bitka v razpravi glede varnosti in zasebnosti interneta zadevala omejevanje „soglasja", ki ga

zahtevajo oblasti ali zasebna podjetja.

To vprašanje nas zelo zadeva, saj v današnji Evropi „veliki brat” ne bo prišel v obliki avtoritarnega režima, temveč se bo neopazno priplazil z našim „soglasjem”.

Nenazadnje sta **pravica do izobraževanja in pravica do dostopa do interneta** dve dodatni pravici, ki ju je treba spodbujati, in ki sta lahko v boju proti kriminalu ogroženi. E-nepismenost bo postala nova oblika nepismenosti v 21. stoletju. Ker mora ima vsak otrok pravico do šolanja in vsak odrasel pravico do nadaljnjega izobraževanja, bi moral imeti vsak posameznik vedno pravico do dostopa do računalnikov in interneta. Vlade bi morale omenjeni dostop omogočiti tudi najbolj oddaljenim regijam in najrevnejšim državljanom, njegovo odklonitev pa ne bi smele uporabljati kot kazen za kršitve državljanov. Ljudje iz vseh koncev družbe, iz vseh regij in kultur, bi morali imeti možnost uporabe velika niza storitev, ki jih ponuja internet. Na ta način bi se lahko osebno razvijali ter se izobraževanju, poklicni rasti ter medsebojnim odnosom posvečali v največji možni meri, kot jo omogočata naša tehnologija in zakonodaja.